

FACTORI ASOCIAȚI CU NAȘTEREA COPIILOR DE RANG DIFERIT LA FEMEILE DIN MUNICIPIUL CHIȘINĂU

ECATERINA GRIGORAȘ

În articol sunt prezentate rezultatele studiului sociologic privind comportamentul reproductiv al femeilor din Municipiul Chișinău. Scopul studiului constă în evidențierea situației socioeconomice a cuplurilor la nașterea copiilor și a influenței unor factori asupra intenției reproductive, pentru a elucida caracteristici ale comportamentului reproductiv al femeilor din Municipiul Chișinău. Baza empirică a studiului este constituită din datele cercetării sociologice cantitative efectuate de către Centrul de Cercetări Demografice în anul 2019 pe un eșantion de 600 femei de vârstă reproductivă (18–40 ani), cu sau fără copii, care sunt căsătorite, sau în uniune consensuală.

Situația respondentelor la momentul nașterii copiilor arată că multe cupluri nu dispun de spațiu suficient de locuit, surse materiale suficiente, dar există și lipsa unui loc de muncă stabil. Se constată ajutorul din partea părinților atât la educarea copiilor, cât și financiar, în special la nașterea primului copil.

Pentru femeile din Municipiul Chișinău, factorii demografici și economici au un impact semnificativ asupra probabilității intenției de a (mai) avea un copil. Pentru toate femeile, odată cu creșterea vârstei și a numărului de copii deja născuți, scade probabilitatea intenției reproductive. Starea civilă este predictorul cu cel mai mare impact asupra probabilității intenției reproductive, urmată de statutul partenerului (angajat), pentru femeile care nu au născut încă nici un copil, în timp ce veniturile insuficiente sunt asociate cu o descreștere a probabilității intenției de a avea copii. Pentru femeile care au născut deja un copil, disponibilitatea spațiului de locuit și sprijinul părinților și al partenerului cu resurse financiare, dar și în creșterea și educarea copilului, cresc probabilitatea intenției de a naște un alt copil.

Cuvinte-cheie: fertilitatea; condiții socioeconomice; intenții reproductive.

INTRODUCERE

În perioada modernă, nivelul scăzut de fertilitate în mediul urban a căpătat un interes sporit în înțelegerea schimbărilor demografice contemporane, în general, și în explicarea specificului comportamentului reproductiv al populației, în special.

Adresa de contact a autorului: Ecaterina Grigoraș, Institutul Național de Cercetări Economice, Ion Creangă 45, Chișinău, Republica Moldova, e-mail: egrigoras88@gmail.com

CALITATEA VIEȚII, XXXIII, nr. 3, 2022, pp. 216–233, <https://doi.org/10.46841/RCV.2022.03.04>

Cel mai răspândit argument pentru scăderea fertilității este influența schimbărilor structurale care converg cu procesul tranziției demografice. Încercările cercetătorilor de a identifica particularitățile tranziției fertilității în mediul urban relevă că fertilitatea urbană (atât conjugală, cât și generală) a fost mai mică decât fertilitatea din mediul rural și înainte de tranziția demografică, iar în timpul tranziției a scăzut mai devreme și mai rapid (Martine *et al.* 2013). În aceeași ordine de idei, accesul mai bun la controlul modern al nașterilor permite gestionarea momentului de a deveni părinte și/sau a deciziei privind întreruperea sarcinii (Lerch 2019). Mai mult, cercetătorii susțin că atât costurile mai mari de creștere a copiilor, cât și asigurarea cu o locuință, care este mai costisitoare (Mathias 2019), au un impact semnificativ asupra comportamentului reproductiv al populației în mediul urban.

Deși diferențele în nivelul fertilității dintre mediul urban și cel rural au fost analizate de mai mult timp, diferențele în calendarul nașterilor au început să fie studiate mai târziu. Astfel, s-a constatat că amânarea nașterilor este mai pronunțată în orașele mai mari decât în localitățile mai mici (Kulu 2009). Studiile comportamentului reproductiv în orașele mari și orașele capitale atestă dependența în mare măsură de condițiile de viață, structura sociodemografică și dezvoltarea socioeconomică a orașelor, rata de fertilitate variind în limita unui copil per femeie de vârstă fertilă (Șahatico 2009; Sluca 2010).

Studii autohtone relevă că rata scăzută a fertilității în Municipiul Chișinău (capitala Republicii Moldova) este determinată de o combinație a mai multor cauze socioeconomice pentru amânarea nașterii unui copil, femeile acordând prioritate educației și obținerii experienței pe piața muncii. În plus, subdezvoltarea serviciilor de educație extrafamilială și de îngrijire a copilului, existența stereotipurilor tradiționale privind rolurile de gen, nivelul înalt al educației și angajarea în câmpul muncii a femeilor contribuie la menținerea fertilității scăzute (Buciuceanu-Vrabie 2006). Totodată, familiile din mediul urban întâmpină dificultăți în achiziționarea spațiului locativ (Bulgaru 2017).

Nivelul fertilității în Municipiul Chișinău păstrează tendința celei mai mici rate totale de fertilitate în profil teritorial. Calculele efectuate în baza populației înregistrate la Recensământul populației și al Locuințelor din 2014 indică o valoare a ratei totale de fertilitate în limita unui copil per femeie de vârstă reproductivă, mai precis de 0,9 copii *per* femeie (RPL 2014). Cel mai recent și amplu studiu demografic realizat în Republica Moldova, *Generații și Gen (2020)*, arată că în Municipiul Chișinău este înregistrat un număr mediu de 1,28 de copii născuți *per* femeie, fiind, de asemenea, cel mai mic indicator pe țară.

Datorită statutului politico-administrativ, socioeconomic și cultural, în Municipiul Chișinău se concentrează o populație totală de 662,836 mii persoane, reprezentând 22% din populația totală a țării și 58% din totalul populației urbane (RPL 2014). Practica migrării interne a populației către capitală, atât pentru studii, cât și în căutarea unui loc de muncă mai bine plătit determină o structură a populației relativ tânără, înregistrând un sold migrațional pozitiv. Municipiul Chișinău reprezintă destinația cea mai solicitată unde, în ultimii doi ani (înainte de RPL 2014), și-au schimbat domiciliul din alte raioane 16,6 mii de persoane, ceea ce

reprezintă 29,3% din totalul populației care a decis să își schimbe domiciliul în această perioadă (56,6 mii). În pofida structurii relativ tinere a populației, cercetările existente arată că Municipiul Chișinău este caracterizat de un tip de fertilitate „tardivă” sau „întârziată” (punctul maxim al curbei fertilității este situat în grupa de vârstă 25–29 ani).

Complexitatea cauzelor fertilității scăzute în Municipiul Chișinău, dar și lipsa unor regularități și tipare ale comportamentului reproductiv limitează capacitatea de a înțelege schimbările contemporane ale populației și cursul viitor al acestui fenomen. Obiectul cercetării îl constituie particularitățile comportamentului reproductiv al cuplurilor din Municipiul Chișinău. Scopul acestui studiu constă în evidențierea situației socioeconomice a cuplurilor la nașterea copiilor și identificarea factorilor predictivi ai intențiilor reproductive, pentru a elucida caracteristici ale comportamentului reproductiv al femeilor din Municipiul Chișinău. În acest sens, au fost formulate două întrebări-cheie: care sunt condițiile de trai ale cuplurilor la nașterea copiilor? Care sunt factorii predictivi ai intențiilor reproductive ale femeilor?

CADRUL TEORETIC DE CERCETARE

Interesul științific al impactului mediului urban asupra nivelului fertilității a fost manifestat de-a lungul istoriei în studiile demografice. Cadrul teoretic mai vechi, dar încă actual – modelul lui Becker, presupune că numărul de copii dintr-o familie poate depinde de venitul familiei atât pozitiv (venitul permite creșterea „calității” copiilor și, prin urmare, crește „utilitatea” părinților), cât și negativ (costul de oportunitate al timpului părinților, în special al femeilor, este mare, iar copiii „iau” din veniturile care le permite să achiziționeze alte bunuri și să crească „calitatea” copiilor deja născuți). Astfel, fiecare copil are un „preț” în funcție de costurile suportate pentru acesta. Modelul lui Becker presupune că atunci când valoarea timpului femeilor crește (piața muncii oferă salarii mai mari), atunci copiii vor fi înlocuiți de alte bunuri. Aceasta duce la cel mai important rezultat al modelului: numărul de copii dintr-o familie poate depinde de venit (Becker 1973).

Totodată, teoria cursului vieții postulează că, odată cu modernizarea societății, copiii oferă un tip special de relații sociale cu părinții și reprezintă o sursă de bunăstare primară a familiei. Cu toate acestea, și alte „instrumente” se dovedesc importante pentru bunăstarea subiectivă, în special în ceea ce privește dimensiunea economică, și, prin urmare, pot substitui copiii ca sursă de bunăstare. Mai mult, relațiile strânse sunt posibile – și pot fi chiar mai ușor realizabile – cu mai puțini copii. În consecință, numărul de copii este restricționat și este puțin probabil să crească din nou la nivelurile tradiționale (Huinink 2014). Familia este percepută ca un grup microsocioal în cadrul unui context macrosocioal – un „grup de indivizi cu istorie comună care interacționează în contexte sociale în continuă schimbare în timp și spațiu în continuă creștere”. Comportamentul reproductiv este astfel încadrat într-un tipar în continuă schimbare, al condițiilor sociostructurale și

instituționale ale cursului vieții (condiții externe) și influențat de factori personali și fiziologici (condiții interne). Perspectivele viitoare ale relației partenerilor și compatibilitatea planurilor lor de viață au, de asemenea, un rol major în deciziile de fertilitate.

Cel mai răspândit cadru teoretic este dat de cea de-a doua tranziție demografică, care a explicat noile reguli ale comportamentului reproductiv al tânărilor cuplu, într-o societate ce adoptă rapid sistemul de valori și atitudini al țărilor dezvoltate. Esența acestui cadru teoretic rezidă în „schimbările ideatice și culturale”, a căror diferență principală față de prima tranziție demografică este „preocuparea înaltă de auto-împlinire individuală, libertatea de alegere, stilul de viață și emanciparea, reflectate în procesul de formare a familiei, atitudinile față de reglementarea fertilității și motivația de a deveni părinte” (Van de Kaa 2001). Subcultura „orientată spre familie” formează un context normativ pe care cuplurile să se bazeze atunci când iau diverse decizii. La rândul lor, orașele sunt locurile în care a început și s-a răspândit „a doua tranziție demografică” și rămân un punct forte al valorilor „postmoderne” (Kulu 2010).

Teoria comportamentului planificat prezintă cadrul explicativ al relației dintre „intențiile reproductivă și nașterile ulterioare” (la nivel individual), fiind determinată atât de normele subiective, cât și de circumstanțele externe. Această teorie a fost propusă de I. Ajzen și presupune că la baza diferențierilor fertilității stau trei grupuri de factori care determină comportamentul reproductiv: atitudini (afirmații referitoare la plauzibilitatea că un comportament specific va provoca o serie de consecințe); normele subiective (aprobarea sau dezaprobarea percepută cu privire la acest comportament); controlul comportamentului perceput (constrângerile percepute și/sau oportunitățile cu privire la comportament). Controlul comportamentului perceput se referă la gradul în care o persoană susține că poate controla comportamentul reproductiv (Ajzen și Klobas 2013). Dacă o persoană are un control comportamental perceput ridicat, atunci încrederea în realizarea cu succes a comportamentului specific este sporită. Totuși, un neajuns al acestei teorii este că nu s-a ținut cont de contextul regional. Mecanismul acestui control asupra comportamentului reproductiv poate fi diferit pentru țările din Europa de Est și cele din Europa de Vest, ca urmare a influenței unor norme sociale, care ulterior formează orientările reproductivă ale populației.

Cercetătorii explică nivelurile fertilității mai scăzute în mediul urban ca fiind o manifestare spațială a ritmurilor diferențiale ale schimbărilor structurale din societate. Mediul urban oferă oportunități variate pentru educația copiilor, dar și posibilități/ (potențial) (economice) mai mari, datorită numeroaselor căi de mobilitate socioeconomică. Acestea, fiind asociate cu diversitatea culturală și deschiderea către idei noi, contribuie la slăbirea normelor și valorilor tradiționale și cresc gradul de acceptare față de familii mici și planificarea familială (Kulu 2014). Societățile urbane interacționează intens cu țările străine care sunt mai avansate în tranziția fertilității, iar interacțiunea socială conduce la individualizarea, anonimizarea

și diversificarea culturală a societăților (Klüsener 2017). Aceasta combate vechile sisteme de control social (stabilirea de reguli, standarde în modificarea comportamentelor sociale), accelerează difuzarea de noi valori privind comportamentul reproductiv și sporește legitimitatea mijloacelor moderne de contracepție (Kulu *et al.* 2009).

Mai mult, economiile orașelor sunt mai expuse efectelor negative ale recesiunilor economice, iar efectul urbanizării asupra structurii cost – risc este o parte integrantă a rolului urbanizării în tranziția fertilității (Martine *et al.* 2013). Traiul în mediul urban este asociat cu creșterea cheltuielilor financiare directe ale creșterii copiilor și a costurilor de oportunitate, dar și cu numeroase căi de mobilitate socioeconomică – determinanți proximi care influențează direct deciziile cuplurilor privind numărul de copii. Totodată, schimbările în cererea de copii ar putea apărea și din cauza modificărilor venitului familiei și ale costului relativ al copiilor și al altor bunuri de consum.

Astfel, o explicație alternativă pentru numărul scăzut de copii este că, în societățile moderne, familiile care se află în straturile socioeconomice înalte tind să interpreteze mai mulți copii ca pe o povară suplimentară, care le poate solicita resursele, inclusiv de timp, spre deosebire de cei din mediul socioeconomic modest/precar. Persoanele angrenate în activități socioeconomice cu statut social ridicat ar putea opta pentru un număr mai mic de copii, spre deosebire de cei cu un statut socioeconomic mai slab (Channon 2019). Studiile empirice arată că, odată cu îmbunătățirea vieții și a condițiilor de locuit, valoarea copiilor scade și oamenii încep să facă o alegere între copii și alte valori. Costul de oportunitate al unui copil în termeni de venit pierdut a fost calculat și s-a demonstrat că amânarea cu un an a nașterii unui copil mărește veniturile unei femei cu 9% (Miller 2010).

Studierea variației tiparelor de fertilitate în țările din spațiul Europei de Vest (Franța, Germania, Țările de Jos) relevă rate de fertilitate semnificativ mai scăzute în mediul urban și orașele-metropole. Diferențele dintre modelele de fertilitate sunt influențate de caracteristicile socioeconomice individuale, indiferent dacă acestea sunt țări cu fertilitate medie, scăzută sau extrem de scăzută (Mulder și Wagner 2001; Hank 2001). Totodată, se constată variația semnificativă a nivelului de fertilitate în funcție de dimensiunea localităților, în țările nordice (Danemarca, Finlanda, Norvegia și Suedia) – cu cât localitatea este mai mare, cu atât fertilitatea este mai mică. Deși s-a constatat că variația nivelului de fertilitate a scăzut în timp, totuși persistă diferențe semnificative de fertilitate între localitățile de diferite dimensiuni. Vârsta medie la nașterea copiilor variază în funcție de mediul de rezidență – cu cât localitatea (*settlement*) este mai mare, cu atât mai deplasat spre vârstele mai mature este vârful curbei fertilității, iar caracteristicile socioeconomice ale femeilor reprezintă doar o mică parte din variația fertilității între localități (Kulu *et al.* 2007b). Totodată, cercetătorii au evidențiat că în țările europene, nivelul de fertilitate în suburbii, în unele cazuri, poate fi mai mare decât în mediul rural și continuă să fie mai mare decât în mediul urban (Kulu *et al.* 2009).

Cercetările în țările din Europa Centrală și de Est (Belarus, Estonia, Polonia, Ucraina), printre care și Republica Moldova (Gagauz și Buciuceanu 2011), au

evidențiat factorii de care depinde, în mare măsură, comportamentul reproductiv al femeilor: condițiile de viață, structura sociodemografică și dezvoltarea socioeconomică a orașelor. Rata totală de fertilitate în capitalele acestor țări variază în limita unui copil per femeie de vârstă fertilă (Statistica SNG 2003; Șahotico 2009; Sluca 2010).

În acest context, cercetătorii și-au orientat atenția asupra diverselor motive la nașterea copiilor de rang II sau mai mare. Motivele identificate pentru a avea încă un copil variază de la dorința de a întări familia și a-i învăța pe copii să aibă grijă de cei dragi până la capacitatea de a rezolva problemele de locuință cu ajutorul sprijinului de stat. De obicei, determinanții la nașterea celui de-al doilea copil reies din necesitatea de a evita sentimentul de singurătate al primului copil și experiența creșterii și îngrijirii unui copil mai mic. Printre motivele nașterii celui de-al doilea copil se numără și dorința femeilor de a-și mulțumi partenerul și preferințele familiilor în favoarea copiilor de diferite sexe, adică probabilitatea de a avea un al treilea copil este mai mare în familiile cu doi băieți sau două fete (Gudcova 2019). De asemenea, se consideră că factorii economici au un impact mai mare asupra deciziei de a avea copii de rang mai mare decât asupra deciziei de a avea primul copil. Cele mai recente studii demonstrează că faptul de a avea mai mulți copii poate fi asociat cu fericirea și prosperitatea familiei, astfel încât trei copii în familie reprezintă un semn al bogăției și prosperității (Juravleova 2017).

Studiul actual vine să completeze cu cunoștințe noi tema privind comportamentul reproductiv al femeilor care locuiesc în orașe mari (capitală).

DATE ȘI METODE

Ancheta sociologică bazată pe chestionar. „Studiul privind comportamentul reproductiv al femeilor în Municipiul Chișinău” constituie un studiu sociologic cantitativ realizat de către Centrul de Cercetări Demografice în perioada mai–octombrie 2019, în Municipiul Chișinău.

Eșantionul studiului este stratificat, fiind format din 600 de femei în cea mai activă vârstă de reproducere, 18–40 ani, căsătorite sau în uniune consensuală, care au și care încă nu au copii. Selectarea respondentelor a fost realizată în baza cotelor de vârstă și a nivelului de educație. Pentru construirea eșantionului au fost utilizate datele oficiale ale Biroului Național de Statistică (populația stabilă la începutul anului pe raioane, vârste, ani, medii și sexe, 2018).

Eșantionul este reprezentativ după structura de vârstă a contingentului feminin și nivelul de studii. Din totalul eșantionului, 476 de respondente sunt căsătorite (79,3%), iar 124 în parteneriat (20,6%), grupul de vârstă 18–24 ani a constituit circa 17,8%; 25–29 ani – 20,4%, 30–34 ani – 36,2% și 35–40 ani – 25,3%. Circa 53% dintre respondente au studii superioare, 28,8% școală profesională sau colegiu și 18,2% gimnaziu sau liceu. În același timp, circa 65% dintre acestea provin din mediul rural și au venit la studii/ lucru în Municipiul Chișinău, iar 35% sunt născute în Chișinău.

Studiul privind comportamentul reproductiv al femeilor din Municipiul Chișinău prezintă o abordare retrospectivă a situației socioeconomice a cuplurilor la nașterea copiilor, prin evaluarea percepției condițiilor de viață ca obstacole la nașterea copiilor de ranguri diferite. În acest scop, am întreprins o analiză descriptivă. Astfel, au fost analizați factorii sociodemografici: situația socioeconomică la nașterea copiilor de ranguri diferite, statutul pe piața muncii, statutul marital.

Un determinant real al comportamentului reproductiv este definit de către cercetători ca fiind intențiile reproductive (Iacovou și Tavares 2011), iar intenția de a naște în decursul unui interval de timp este considerată a fi mai stabilă și mai fiabilă (Balbo *et al.* 2013). În aceste condiții au fost evaluați factorii determinanți ai intențiilor reproductive în următorii doi ani. Evidențierea factorilor predictivi ai intențiilor reproductive pentru diferite grupuri de femei din Municipiul Chișinău s-a bazat pe analiza de regresie logistică binomial.

Întrebarea „*Dvs. planificați să aveți/să mai aveți copii în următorii doi ani?*” a fost adresată femeilor cu vârsta cuprinsă între 18–40 ani (de vârstă reproductivă), care au și care încă nu au copii, atât celor căsătorite cât și celor în uniune consensuală. Aplicarea modelului *logistic* de regresie include variabila dependentă care este egală cu 1 pentru femeile care au intenția de a avea un copil pe parcursul următorilor doi ani din momentul realizării sondajului și cu 0 pentru femeile care nu intenționează să nască un copil în următorii doi ani. Ca variabile independente au fost utilizate vârsta respondentelor, statutul marital, ajutorul din partea părinților, situația privind locuirea și starea materială a acestora, precum și statutul soțului/ partenerului. A fost evaluat același model de intenție de a naște un copil/încă un copil separat pentru toate femeile, pentru femeile fără copii și pentru femeile cu cel puțin un copil.

Limitele studiului. O limitare a studiului se referă la faptul că respondentele au indicat informații în retrospectivă, iar istoricul relatării evenimentelor deja petrecute s-ar putea să nu reflecte întocmai situația reală.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Situația socioeconomică a cuplurilor din Municipiul Chișinău

Rezultatele studiului arată că nu sunt divergențe în cuplu asupra numărului de copii dorit, decizia fiind luată preponderent de ambii parteneri (74%), ceea ce presupune că dimensiunea finală a familiei este o alegere conștientă a cuplului.

Circa 39% dintre femeile din Municipiul Chișinău nu utilizează vreo metodă de contracepție. În această situație se regăsesc mai frecvent femeile în uniune consensuală (42,7%) în comparație cu femeile căsătorite (38,2%). Utilizarea contraceptivelor într-o mai mare măsură de femeile căsătorite sugerează că acestea și-au realizat intențiile reproductive și nu mai doresc să aibă copii. Faptul că femeile căsătorite cu vârsta de 15–49 ani utilizează una din metodele de contracepție moderne sau tradiționale în proporție de 60 la sută a fost confirmat de Studiul de Indicatori Multipli în Cuiburi (MICS 2012).

De remarcat este că utilizarea contraceptivelor este mai frecventă în rândul femeilor cu studii superioare față de femeile cu educație mai scăzută (circa 18% în cazul femeilor cu studii gimnaziale/liceale, 27,4% pentru cele cu studii profesionale/colegiu și 54,5% pentru femeile cu studii superioare), ceea ce presupune că femeile mai educate dispun de cunoștințe mai variate despre planificarea sarcinii. Iar la întrebarea cum vor proceda dacă pe parcursul anului următor vor rămâne însărcinate, 72,3% dintre respondente au afirmat că vor naște copilul, 26% nu pot răspunde și doar 1,7% dintre respondente vor face întrerupere de sarcină. Repartizarea răspunsurilor după nivelul de educație arată că 74,3% dintre femeile cu studii scăzute vor naște copilul, 24,7% nu pot răspunde, iar 0,9% vor face avort. Dintre femeile cu studii medii, 69,9% au răspuns că vor naște copilul, 27,1% nu pot răspunde, iar 2,9% vor face avort. Circa 73% dintre femeile cu studii superioare au confirmat că vor naște copilul, 25,8% nu pot răspunde, iar 1,3% vor avorta. Astfel, femeile cu studii scăzute demonstrează un comportament reproductiv încă tradițional, pentru comportamentul reproductiv modern fiind caracteristice prevenirea și întreruperea sarcinii.

Situația ocupațională la momentul realizării studiului relevă o proporție înaltă a soților/partenerilor respondentelor care sunt salariați – 60,7%, în timp ce 13,5% practică migrația pentru muncă peste hotare, 12,7% sunt lucrători pe cont propriu, 9,2% întreprinzători privați și doar 1,4% dintre soți/ parteneri sunt angajați și în același timp în concediu de îngrijire a copilului. Statutul ocupațional al femeilor relevă o proporție mai mică, de circa 53,2%, a celor care sunt angajate. 15,3% se află în concediu de îngrijire a copilului, 7,5% sunt casnice, 4,8% sunt angajate și în același timp în concediu de îngrijire a copilului, 5,7% lucrează pe cont propriu, iar 1,2% practică migrația pentru muncă.

Tabelul nr. 1

Statutul pe piața muncii al respondentelor și al soților/partenerilor acestora, în %

Statutul dvs. pe piața muncii	Statutul femeii	Statutul soțului/partenerului
Salariat	53,2	60,7
Întreprinzător privat	1,3	9,2
Lucrător pe cont propriu	5,7	12,7
Casnic	7,5	-
Sunt în concediu de îngrijire a copilului	15,3	0,2
Șomer	2,2	1,8
Practic migrația la munca peste hotare	1,2	13,5
Elev/student	8,7	0,8
Angajat și în același timp în concediu de îngrijire al copilului	4,8	1,2
Concediu de maternitate	0,2	-
Total	100	100

Sursa: Studiul sociologic privind comportamentul reproductiv al femeilor din Municipiul Chișinău, CCD, 2019.

Rezultatele studiului arată că în Municipiul Chișinău principalul întreținător al familiei este bărbatul, ceea ce presupune că modelul „breadwinner” este încă răspândit. La întrebarea cine este principalul întreținător în cuplu, 52,8% dintre respondente au confirmat că soțul/partenerul (*Tabelul nr. 2*), 37%, că ambii în egală măsură. Cercetătorii susțin că în țările din Europa de Est este mai răspândit acest fenomen de „breadwinner”, unde soțul este întreținătorul de bază al cuplului (Lappegård 2018). Respondentele căsătorite înregistrează o pondere de 57,6% ai căror soți sunt întreținătorii de bază ai familiei. Semnificativ mai mare este contribuția ambilor parteneri în cazul femeilor necăsătorite care locuiesc cu partenerul (circa 42%). Cauzele sunt multiple – diferența de salarizare, practicile discriminatorii de pe piața muncii și oportunitățile reduse de a combina rolurile profesionale și familiale fac ca bărbații să fie în continuare principalii susținători ai familiei (Gagauz 2021).

Tabelul nr. 2

Întreținătorul principal în familie/cuplu, după starea civilă (în %)

Starea civilă	Soțul/partenerul	Femeia	Ne întrețin părinții	Ambii în egală măsură	Total
Căsătorită	57,6	5,5	1,3	35,7	100
Parteneriat	34,7	9,7	13,7	41,9	100
Total	52,8	6,3	3,8	37,0	100

Sursa: Studiul sociologic privind comportamentul reproductiv al femeilor din Municipiul Chișinău, CCD, 2019.

Circa 41% dintre respondente au apreciat că veniturile familiei le ajung numai pentru un trai decent, dar nu își permit cumpărarea unor bunuri mai scumpe, 24,3% reușesc să cumpere unele bunuri mai scumpe, dar cu restrângeri în alte domenii, 23% afirmă că veniturile le ajung numai pentru strictul necesar, iar pentru 4,1% nu ajung nici pentru strictul necesar. Doar 7,2% reușesc să cumpere unele bunuri mai scumpe fără restrângeri în alte domenii. Aprecierea veniturilor după numărul de copii în familie/cuplu implică venituri sub și în limita strictului necesar pentru femeile cu doi și mai mulți copii. Astfel, se remarcă o proporție mai mare a femeilor cu doi și mai mulți copii care își apreciază veniturile ca fiind insuficiente pentru strictul necesar (4,9%), iar în limita strictului necesar au afirmat că dispun de venituri circa 25%. Femeile cu un copil, în proporție de 42%, apreciază că veniturile „ne ajung numai pentru un trai decent, dar nu ne permitem cumpărarea unor bunuri mai scumpe”. Totuși, pentru un sfert dintre acestea veniturile sunt suficiente „pentru a cumpăra și unele bunuri mai scumpe, dar cu restrângeri în alte domenii” (*Tabelul nr. 3*).

Tabelul nr. 3

Aprecierea veniturilor, după numărul de copii născuți, (în %)

Nr. copii	Nu ne ajung nici pentru strictul necesar	Ne ajung numai pentru strictul necesar	Ne ajung numai pentru un trai decent, dar nu ne permitem cumpărarea unor bunuri mai scumpe	Reușim să cumpăram unele bunuri mai scumpe, dar cu restrângeri în alte domenii	Reușim să avem tot ce ne trebuie, fără să ne limităm la ceva	Nu știu/nu răspund	Total
0	0,9	17,5	38,6	19,3	21,1	2,6	100
1	3,8	22,9	42,4	25,7	4,3	1	100
2+	4,9	25,2	41,3	24,3	3,1	2,6	100
Total	2,3	23	41,3	24,3	7,2	1,8	100

Sursa: Studiul sociologic privind comportamentul reproductiv al femeilor din Municipiul Chișinău, CCD, 2019.

Mai mulți copii în cuplu implică cheltuieli mai mari, ceea ce determină evaluarea situației materiale a cuplului ca fiind nesatisfăcătoare pentru acele cupluri care au doi copii și mai mulți. Astfel, la întrebarea privind satisfacția față de situația materială a cuplului, 43,5% dintre respondentele cu cel puțin doi copii au răspuns că sunt nesatisfăcute de situația materială. Pe când respondentele care au un copil au afirmat că sunt nesatisfăcute în proporție de 37% și fără nici un copil – 19%.

Pentru Municipiul Chișinău, problema asigurării cu locuințe a familiilor tinere este una specifică și în același timp una majoră. Caracteristic societății noastre este dispunerea de locuință proprie, iar practica de a închiria apartamente pentru a locui întreaga familie nu este des întâlnită (această practică fiind cel mai des întâlnită la tinerii care vin la studii în Municipiul Chișinău). În conformitate cu răspunsurile respondentelor, circa 40% dintre acestea nu dispun de locuințe proprii, ci închiriază locuințe, locuiesc împreună cu părinții sau locuiesc la cămin. Circa 45% dispun de apartamentul propriu și 13,8% dispun de case proprii (la sol). Prețurile înalte pentru imobile în raport cu situația economică a populației și costurile de creditare neavantajoase pentru tinerele familii reprezintă motive de amânare a intenției reproductive pentru perioade ulterioare. Pentru mai mult de un sfert dintre respondente (19,4%), lipsa spațiului de locuit reprezintă o piedică în ceea ce privește dorința să aibă/să mai aibă copii.

La întrebarea „Cum ați aprecia condițiile de trai ale dvs.?”, 59,2% au răspuns că apreciază condițiile de trai ca fiind bune, pe când circa 20% raportează condiții nici bune, nici rele, 19% confirmă că dispun de condiții foarte bune, iar 1% trăiesc în condiții rele și foarte rele. Fiind specific mediului urban, locuirea preponderent în apartamente face ca, odată cu apariția copiilor, spațiul locativ să devină tot mai mic, raportat la numărul de persoane. Acest lucru determină respondentele să aprecieze condițiile locative ca fiind bune într-o proporție mai mică. Cele care au doi copii și mai mulți și-au autoapreciat condițiile de locuit ca

fiind bune în proporție de 63,3%, condiții nici bune, nici rele au confirmat circa 19%, condiții foarte bune – 16%, iar condiții rele și foarte rele au menționat 1,5% dintre respondente. De remarcat este faptul că respondentele fără copii evaluează condițiile de trai ca fiind foarte bune în proporție mai mare, în comparație cu respondentele care au cel puțin un copil – 29,8% față de 70,2%.

Situația la momentul nașterii copiilor

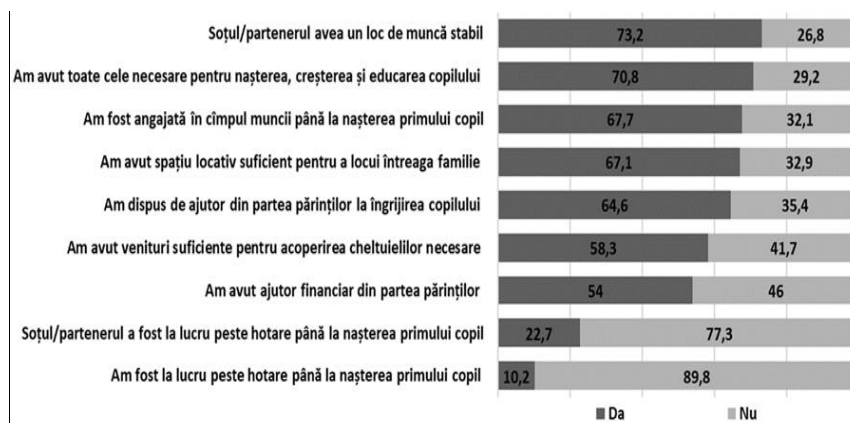
Analiza retrospectivă a situației la momentul nașterii copiilor de diferite ranguri reprezintă una dintre întrebările-cheie ale acestei cercetări. Respondentelor le-a fost adresată întrebarea: „Care a fost situația dvs. la momentul nașterii primului copil?”. Caracteristicile socioeconomice la momentul nașterii copiilor arată că multe cupluri nu sunt pregătite material pentru nașterea și creșterea unui copil, înregistrând lipsa de spațiu suficient de locuit sau resurse materiale suficiente, dar și lipsa unui loc de muncă stabil atât în cazul respondentelor, cât și al soților/partenerilor.

Circa 29,2% dintre respondente nu au „avut toate cele necesare pentru nașterea, creșterea și educarea copilului”, 26,8% au afirmat că „soțul/partenerul nu avea un loc de muncă stabil”, iar 32,9% au menționat lipsa „spațiului locativ suficient pentru a locui întreaga familie” la momentul nașterii primului copil (Figura 1). Implicarea în procesul migrațional internațional este observată în mai mare măsură la soți/parteneri (23%) și mai puțin la femei. Înainte de nașterea primului copil, fiecare a zecea respondentă a lucrat în străinătate.

Pe de altă parte, se constată existența unui puternic sprijin intergenerațional. De ajutor din partea părinților, atât financiar, cât și la educarea primului copil, au dispus circa 54%, respectiv 65% dintre respondente. Fiind încă răspândit modelul de relații familiale tradiționale, sprijinul reciproc nu și-a pierdut din relevanță odată cu trecerea timpului.

Figura 1

Situația la momentul nașterii primului copil, (%)

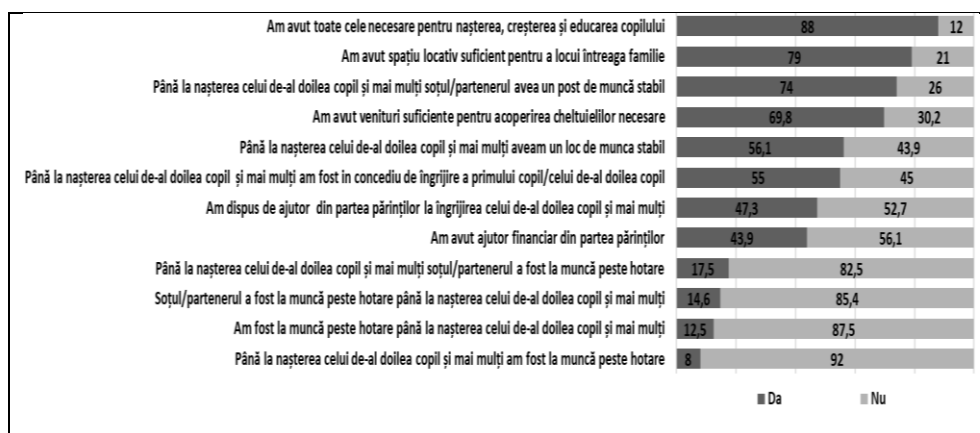

Sursa: Studiul sociologic privind comportamentul reproductiv al femeilor din Municipiul Chișinău, CCD, 2019.

Analiza retrospectivă a situației la momentul nașterii celui de-al doilea copil și a următorilor relevă că fiecare a zecea respondentă nu a avut toate cele necesare la nașterea, creșterea și educarea copilului. Totuși, experiența de la prima naștere și sprijinul din partea părinților determină respondentele să aprecieze într-o proporție mai mică lipsa celor necesare pentru a crește și a educa încă un copil în familie/cuplu. Statutul ocupațional pentru un sfert dintre soții/partenerii respondentelor a fost incert (26,1%), iar în rândul respondentelor proporția a fost și mai mare – circa 43,9% nu aveau un loc de muncă stabil până la nașterea celui de-al doilea copil și a următorilor (Figura 2). Lipsa unui loc de muncă în cazul respondentelor implică statutul de persoană neasigurată, care nu poate beneficia de un concediu de îngrijire a copilului la naștere. Astfel, respondentele au confirmat în proporție de circa 45% că, până la nașterea copilului de rang II sau mai mare, nu au fost în concediu de îngrijire a unui alt copil. În conformitate cu legislația Republicii Moldova, pentru persoanele neasigurate se acordă un sprijin economic sub forma unei indemnizații lunare pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de doi ani. Această indemnizație lunară constituia 32 euro (640 lei) la 01.01.2019, fiind mărită până la 37 euro (740 lei) începând cu 01.01.2021 (CNAS 2021), ceea ce constituie un suport financiar foarte mic și nu asigură nici un minim necesar pentru creșterea unui copil.

Figura 2

Situația la momentul nașterii celui de-al doilea copil și a următorilor (%)

Sursa: Studiul sociologic privind comportamentul reproductiv al femeilor din Municipiul Chișinău, CCD, 2019.

În condițiile în care familiile se confruntă cu lipsa veniturilor suficiente (lucru confirmat de circa 30,2%) și a „spațiului locativ suficient pentru a locui întreaga familie” (confirmat de 21,1% dintre respondente), este înregistrată o mai mare implicare în migrație a respondentelor decât până la nașterea primului copil. Astfel, circa 12,5% dintre respondente au confirmat că „am fost la muncă peste hotare până la nașterea celui de-al doilea copil și mai mulți”. Implicarea

soților/partenerilor în migrația pentru muncă peste hotare până la nașterea celui de-al doilea copil și a următorilor este în proporție de circa 14,6%, fiind semnificativ mai scăzută decât până la nașterea primului copil (23%).

Se constată o proporție mai mică a respondentelor care au dispus de sprijin din partea părinților – financiar și de îngrijire a copiilor (circa 44–47%), mai puțin decât la nașterea primului copil cu 10 și respectiv 17,7 p. p.. La nașterea primului copil, cuplurile/famiile, neavând experiență, sunt ajutate și ghidate în mai mare măsură în creșterea, îngrijirea și educarea copilului.

Factori predictivi ai intențiilor reproductive

Această secțiune evidențiază factorii predictivi ai intențiilor reproductive la grupurile de femei fără copii, cu cel puțin un copil și pentru toate femeile de vârstă reproductivă.

Datele empirice arată că cele mai multe femei, circa 48%, nu își (mai) doresc un copil în următorii doi ani, 33,2% intenționează să aibă un copil, iar 18,4% sunt nehotărâte (Tabelul nr. 4). Aproape jumătate (49%) dintre femeile fără copii doresc să aibă primul lor copil în următorii doi ani. De asemenea, 50,8%, dintre femeile care au născut deja un copil intenționează să mai aibă unul, ceea ce sugerează că norma socială este de a avea doi copii. Circa 77% dintre respondentele care au cel puțin doi copii nu intenționează să mai nască copii în următorii doi ani. Totodată, dintre femeile care nu au născut încă nici un copil, 34,3% nici nu intenționează în următorii doi ani, acestea fiind generațiile mai tinere, care amână nașterile pentru perioade ulterioare (după finalizarea studiilor, angajarea în câmpul muncii, înregistrarea căsătoriei). Totodată, restrângerea orizontului de timp la „următorii doi ani” constrânge respondentele să evalueze intenția de a avea copii raportându-se la contextul socioeconomic de la momentul realizării sondajului.

Tabelul nr. 4

Distribuția respondentelor după intenția de a naște/a mai naște un copil în următorii doi ani, după numărul de copii născuți, în %

Numărul de copii născuți	Planificați să aveți să mai aveți copii în următorii doi ani			Total
	Da, sigur/probabil da	Nu, sigur/probabil nu	Nehotărâte	
0	49,1	34,3	16,7	100
1	50,8	27,5	21,8	100
2+	11,05	76,7	12,15	100
Total	33,5	48,1	18,4	100

Sursa: Studiul sociologic privind comportamentul reproductiv al femeilor din Municipiul Chișinău, CCD, 2019.

Rezultatele analizei de regresie arată că pentru toate femeile de vârstă 30–40 de ani probabilitatea de a intenționa să aibă copii este în scădere în comparație cu femeile mai tinere – 20–29 de ani. Pentru femeile cu un copil, probabilitatea de a intenționa să mai aibă un copil în următorii doi ani este de aproape 7 ori mai mare în comparație cu femeile care nu au copii.

Tabelul nr. 5

Factorii predictivi ai intențiilor reproductive ale femeilor din Municipiul Chișinău, modelul de regresie logistic

	Toate femeile			Fără copii			Cu cel puțin un copil		
	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)	B	Sig.	Exp(B)
Vârsta femeii (variabila de referință – 20–29 ani)	-0,772*	0,020	0,462*	-0,118	0,999	0,000	20,447	0,999	0,000
Vârsta femeii (30–40)							Numărul copiilor (Variabila de referință – cu un copil)		
Numărul copiilor (Variabila de referință – fără copii)									
Cu un copil	1,602***	0,000	6,662***	-	-	-	-	-	-
Cu doi copii și mai mulți	-0,570*	0,037	0,358*	-	-	-	-0,759**	0,007	0,408**
Starea civilă (variabila de referință – necăsătorită)									
Starea civilă (căsătorită)	-0,593*	0,024	0,553*	1,280*	0,038	3,597*	-1,204	0,052	0,300
Statutul partenerului (variabila de referință – neangajat)									
Statutul partenerului (angajat)	0,253	0,359	1,288	1,177*	0,015	3,246*	0,353	0,527	1,423
Situația privind locuința (variabila de referință – condiții rele)									
Situația privind locuința (condiții foarte bune)	1,017***	0,000	2,766***	0,390	0,437	1,477	1,012*	0,026	2,752*
Ajutor din partea părinților (variabila de referință – părinți nu ne ajută)									
Ne ajută cu produse alimentare, cu bani, în creșterea și educarea copiilor	-0,592*	0,010	0,553*	0,532	0,287	1,703	1,186*	0,016	3,273*
Aprecierea veniturilor (variabila de referință – venituri insuficiente)									
Venituri (suficiente)	2,466*	0,049	11,774*	-1,913*	0,038	0,148*	17,262	0,999	313,577
Constanta	-20,19	1,000	0,000	19,92	1,00	4,025	0,401	0,680	1,494
Numărul de observații	465			151			224		
Nagelker R Square	0,379			0,210			0,328		

*** p < 0,001; ** p < 0,01; * p < 0,05

Pentru femeile fără copii, starea civilă (căsătorită) este un predictor important privind intenția de a avea primul copil. Acest rezultat sugerează că pentru respondente căsătoria implică o siguranță mai mare că vor avea sprijin în creșterea și îngrijirea copilului. Femeile căsătorite și fără copii intenționează să aibă copii de trei ori mai mult decât femeile în uniune consensuală. Statutul partenerului pe piața muncii (angajat) reprezintă un predictor al intenției de a avea copii, acest statut indicând resurse materiale mai mari pentru familie. Femeile fără copii al căror partener este angajat au o probabilitate de trei ori mai mare să își dorească copii în următorii doi ani decât femeile al căror partener nu este angajat. În același timp, veniturile insuficiente sunt asociate cu scăderea probabilității intenției de a avea copii, la femeile fără copii. Pentru femeile cu cel puțin un copil, intenția de a mai avea un copil este influențată cel mai mult de situația privind locuința (disponibilitatea spațiului suficient de locuit) și ajutorul din partea părinților, atât cu resurse financiare, cât și în creșterea și educarea copiilor. Aceste caracteristici cresc probabilitatea ca o femeie să intenționeze să aibă un copil de două și respectiv de trei ori.

Astfel, pentru femeile din Municipiul Chișinău, cel puțin pe termen scurt (în următorii doi ani), factorii demografici și economici au un impact semnificativ asupra intenției de a (mai) avea un copil. În condițiile în care intențiile reproductive pentru respondentele cu cel puțin un copil depind în mare măsură de disponibilitatea spațiului locativ, necesitatea unui program municipal (apartamente în folosință pentru familiile cu copii, fără drept de privatizare, cu chirie simbolică sau simpla achitare a utilităților pentru familiile numeroase pe perioada în care au copii minori la întreținere) ar fi mai mult decât util familiilor. Totuși, decizia privind numărul de copii în cuplu este luată preponderent de ambii soți/parteneri, iar dacă nu există sprijin din partea soțului, părinților sau disponibilitatea spațiului de locuit, atunci intenția de a naște un (alt) copil cel puțin pe termen scurt, este limitată.

CONCLUZII¹

Rezultatele studiului relevă că, la nașterea copiilor, cuplurile nu dispun de condiții socioeconomice favorabile (spațiu suficient de locuit sau surse materiale suficiente, dar și lipsa unui loc de muncă stabil atât a respondentelor cât și a soților/partenerilor acestora). Numărul mai mare de copii per cuplu (doi și mai mulți copii) implică un grad mai scăzut de satisfacție față de condițiile de locuit și situația materială, în comparație cu cuplurile cu un singur copil. Ajutorul din partea părinților atât la educarea copiilor, cât și financiar este caracteristic societății noastre și sugerează că relațiile intergeneraționale și sprijinul reciproc încă nu și-a pierdut din relevanță în societatea modernă. Acest sprijin este disponibil în

¹ Articolul este elaborat în cadrul Programului de Stat (2020–2023) 20.80009.0807.21 „Migrația, schimbări demografice și politici de stabilizare a situației”.

proporție mai mare la nașterea primului copil (64,6%) decât la următorii. Implicarea în procesul migrațional al părinților se observă mai mult înainte de nașterea primului copil, iar înainte de nașterea următorilor copii migrația soților/partenerilor se menține la aceeași intensitate – între 12% și 18%. Totuși, sub presiunea lipsurilor celor necesare, cuplurile manifestă un comportament reproductiv limitat la un număr mai mic de copii, ceea ce este în acord cu teoria cursului vieții. Bunăstarea subiectivă a cuplurilor este asigurată de un număr mai mic de copii (Huinink 2014).

Deși este încă destul de răspândit modelul tradițional familial în care bărbatul este principalul întreținător al familiei, decizia asupra numărului de copii în familie este luată împreună de ambii parteneri, ceea ce presupune alegerea dimensiunii familiei.

Femeile cu studii superioare utilizează mai frecvent metode de contracepție în scopul prevenirii sarcinii decât femeile cu studii medii și scăzute. Primele sunt promotoare de noi valori în privința modificării comportamentului reproductiv, în conformitate cu teoria celei de-a doua tranziții demografice (Van de Kaa 2001).

În cadrul analizei de regresie, s-a constatat că factorii demografici și economici reprezintă predictorii importanți privind intenția reproductivă a femeilor din Municipiul Chișinău, cel puțin pe termen scurt (în următorii doi ani). Pentru femeile mai în vârstă și care au născut deja un copil, probabilitatea de a intenționa să mai aibă un copil este în scădere. În ceea ce privește intenția reproductivă pentru femeile care nu au născut încă nici un copil, starea civilă este predictorul cu cel mai mare impact asupra probabilității de a avea primul lor copil, urmând statutul partenerului. Veniturile insuficiente arată o descreștere a probabilității intenției de a avea copii, iar la femeile care au născut deja un copil, disponibilitatea spațiului de locuit și suportul părinților, inclusiv al soțului cu resurse financiare, dar și în creșterea și educarea copilului, crește probabilitatea intenției de a naște un alt copil.

BIBLIOGRAFIE

- Ajzen, Klobas. 2013. Fertility Intentions: An Approach Based on the Theory of Planned Behavior. *Demographic Research*, volume, 29, art.,8, p. 203–232. DOI: 10.4054/DemRes.2013.29.8.
- Balbo, Nicoletta, Billari, Francesco and Mills, Melinda. 2013. "Fertility in advanced societies: A review of research". *European Journal of Population/Revue européenne de Démographie*, 29 (1), 1–38. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10680-012-9277-y#citeas>.
- Becker, Gary, Lewis, Gregg. 1973. „On the Interaction between the Quality and the Quantity of Children”. *The Journal of Political Economy*, Vol. 81, No. 2. <https://www.jstor.org/stable/i332019>.
- Bulgaru, Maria, Bulgaru, Oleg. 2018. "Comportamentul reproductiv al femeilor din Republica Moldova". Chișinău: CEP USM, 103 p. ISBN 978-9975-142-20-5.
- Channon, Melanie, Dawn, Harper Sarah. 2019. "Educational differentials in the realisation of fertility intentions: is sub-Saharan Africa diferent?" *PLoS ONE*, 14(7):e0219736. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0219736>.
- Gagauz, Olga; Buciuceanu-Vrabie Mariana. 2011. "Rolul profesional & rolul parental: oportunități de echilibrare pentru femeia contemporană". p. 82. ISBN 978-9975-57-023-7.

- Gagauz, Olga. 2021. "De ce femeile au venituri mai mici decât bărbații pe tot parcursul vieții?" Fondul ONU pentru Populație, UNFPA. Chișinău, INCE, (Tipogr. „Foxtrot”). 29 p.
- Goldstein, Joshua, Koulovatianos, Christos, Li, Jian and Schröder, Carsten. 2017. "Evaluating how child allowances and daycare subsidies affect fertility". Centre for Financial Studies. CFS Working Paper Series, nr. 568. 87p. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/155334/1/880726970.pdf>.
- Hank, Kastern. 2001. "Regional fertility differences in Western Germany: an overview of the literature and recent descriptive findings". *International Journal of Population Geography* 7(4): 243–257. DOI:10.1002/ijpg.228.
- Iacovou, Maria, Tavares Lara Patricio. 2011. „Yearning, learning, and conceding: Reasons men and women change their childbearing intentions”. *Population and development review*, 37 (1), 89–123. <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2011.00391.x>.
- Johannes, Huinink, Martin, Kohli. 2014. „A life-course approach to fertility”. *Demographic Research*, vol. 30, pp. 1293–1326. DOI: 10.4054/DemRes.2014.30.45.
- Kaa, Dirk J. van de. 2001. "Postmodern Fertility Preferences: From Changing Value Orientation to New Behavior." *Population and Development Review* 27, p. 290–331. <http://www.jstor.org/stable/3115262>.
- Klüsener, Sebastian, Scalone, Francesco and Dribe, Martin. 2017. „Exploring the Role of Communication in Shaping Fertility Transition Pattern in Space and Time in Agent-Based Modelling”. *Population Studies*. Springer International Publishing Switzerland. Edited by A. Grow and J. Bavel, 369–403. DOI:10.1002/psp.2088.
- Kulu Hill, Boyle Paul. 2009. „High fertility in city suburbs: compositional or contextual effects?” *European Journal of Population*, nr. 25(2), p. 157–174. <https://www.demogr.mpg.de/papers/working/wp-2007-034.pdf>.
- Kulu, Hill, Vikat, Andres and Andersson, Gunnar. 2007b. „Settlement size and fertility in the Nordic countries”. *Population Studies* 51(3), p. 265–285. DOI: 10.1080/00324720701571749.
- Lappegård, Trude, Klüsener, Sebastian, and Vignoli, Danielle. (2018). „Why are marriage and family formation increasingly disconnected across Europe? A multilevel perspective on existing theories”. *Population, Space and Place*, 24 (2). <https://doi.org/10.1002/psp.2088>.
- Martine, George, Eustaquio, Alves, Jose, Cavenaghi, Suzana. 2013. „Urbanization and fertility decline: Cashing in on structural change”. IIED Working Paper. London: International Institute for Environment and Development. <https://pubs.iied.org/sites/default/files/pdfs/migrate/10653IIED.pdf>.
- Mathias, Lerch. 2019. „Fertility Decline in Urban and Rural Areas of Developing Countries”. *Population and Development Review*, nr. 45 (2). p. 301–320. <https://doi.org/10.1111/padr.12220>.
- Michielin, Francesca. 2004. „Lowest low fertility in an urban context: the role of migration in Turin, Italy.” *Population, Space and Place* 10(4): 331–347. <https://doi.org/10.1002/psp.337>.
- Miller, Amalia. 2010. „The effect of motherhood timing on career path”. *Journal of population economics*, 24(3). p. 1071–1100. <http://theunbrokenwindow.com/Research%20Methods/fertilitytiming-miller.pdf>.
- Mulder, Clara, Wagner, Michael. 2001. „The connection between family formation and first-time home ownership in the context of West Germany and the Netherlands.” *European Journal of Population* 17(2), p. 137–164. <https://www.jstor.org/stable/20164140>.
- Republica Moldova: Studiu de Indicatori Multipli în Cuiburi, (MICS). Raport final. Ministerul Sănătății al Republicii Moldova, Centrul Naț. de Sănătate Publ., Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Org. Mondială a Sănătății, Unicef. Chișinău: S. n., 2014 (Tipogr. “Elan Poligraf”). 324 p. ISBN 978-9975-66-441-7, Disponibil: https://ansp.md/wp-content/uploads/2014/09/Studiul-population_MICS4_Republica-Moldova_WEB_CNSP.pdf.
- Buciuceanu-Vrabie, Mariana. 2010. „Determinantî nizcoi rojdaemosti v stolicinom gorode (na primere g. Chișineova)”. *Demografia i soțialinaia economica*, Nr. 1, Kiev. p. 124–130.

- Gagauz, Olga. 2018. „Rojdaemosti v Respublica Moldova: evropeiskie tendenții i naționalinaia spețifika”. *Demografoicescoe obozrenie*, v. 5, nr. 3, pp. 57–80. ISSN 2409-2274. <https://doi.org/10.17323/demreview.v5i3.8135>.
- Gudcova, Tatiana. 2019. „Reproductivnie namerenia rossian: motivația i zderjivaiușie factori”. *Demografoicescoe obozrenie*, v. 6, nr. 5. ISSN 2409-2274. <https://doi.org/10.17323/demreview.v6i4.10428>.
- Juravleova, Tatiana, Gavrilova Iana. 2017. „Analiz factorov rajdaemosti v Rosii: što govoreat danii RMÍZ NIU VȘĂ?” *Economicskii jurnal VȘĂ.*, nr. 1, pp. 145–187. ISSN 1813-8691. <https://ej.hse.ru/data/2017/04/03/1168598795/%D0%96%D1%83%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B0.pdf>.
- Sluka, Nicolai. 2010. „Globalinie goroda na peredovoi demograficeskoi modernizații”. *Demoscope*, nr. 413 – 414. <http://www.demoscope.ru/weekly/2010/0413/tema05.php>.
- Statistica SNG. *Statisticskii biuleteni* nr. 9 (312) 2003. p. 73–85. <http://www.cisstat.com/rus/publ1.htm> accesat 01.01.2022.
- Șahotico, Ludmila. 2009. „Rojdaemosti gorodskih i seliskih jitelei: razlicia na fone obșih tendenții”. *Naselenia i obșestvo*, nr. 393–394. <http://demoscope.ru/weekly/2009/0393/tema06.php>.

The article presents the results of the sociological study on the reproductive behavior of women in Chisinau. The purpose of the study is to highlight the socioeconomic situation of couples at the birth of children and the influence of some factors on the reproductive intention, in order to elucidate the characteristics of the reproductive behavior of women in the municipality of Chisinau. The empirical basis of the study was the data of the quantitative sociological research conducted by the Centre for Demographic Research in 2019 on a sample of 600 women of reproductive age 18–40 years, who are married or cohabiting, with or without children.

The situation of the respondents at the time of childbirth shows that many couples do not have enough living space, sufficient material sources, but also the lack of a stable job. The help from the parents is noted both in the education of the children and financially, especially at the birth of the first child.

In the regression analysis, it was found that, for women from the municipality of Chisinau, demographic and economic factors have a significant impact on the probability of the intention to have a/ another child. For all women, the probability of intending to have children is decreasing with age and the number of children already born. Marital status is the predictor with the greatest impact on the likelihood of reproductive intention, followed by partner (employed) status, for women who have not yet given birth to any children, while insufficient income shows a decrease in the probability of the intention to have children. For women who have already given birth to a child, the availability of living space and the support of the parents, including the partner with financial resources, but also in raising and educating the child, increases the probability of the intention to have children/ give birth to another child.

Keywords: fertility; socioeconomic conditions; reproductive intentions.

Primit: 12.05.2022

Acceptat: 05.10.2022